

HISTORIA. 1167ko agiriaren 365 kopia atera dituzte, «gure harribitxi nazionalak harribitxi izaten jarrai dezaten»

Euskara nafarren hizkuntza dela dioen lehen agiria faksimilean atera dute

Agiria idazten parte hartu zutenen artean Nafarroako errege Antso VI.a Jakituna ageri da

Iñigo Olabarri | BILBO

Mintzoa argitaletxeak euskara *lingua navarrorum* izendatu zuen lehenengo dokumentua faksimilean atera du. Ale originala Iruñeko katedralean dago, eta 1167koa da. Agiri hori Nafarroako errege Antso VI.a Jakitunak, Aralarko abadeak eta Belako kondeak idatzi zuten. «Horren aurretik izan dira euskara bazela erakusten duten aipamenak. Hala ere, agiri horrek duen garrantzia da lehen aldiz nafarren hizkuntza euskara dela erakusten duela, denboraren joan-etorriari eutsi dion zuzia da agiria», jakinarazi zuen Segundo Otazuk, Mintzoa argitaletxeako editoreak.

Segundo Otazuk jakinarazi zuenez, agiri horren 365 ale baino ez dira argitaratuko. Guztiek notarioaren aurrean sinatutako paperak dituztela gaineratu zuen Mintzoa-ko arduradunak. «Ez dugu gehiago zabaldu nahi izan, gure harribitxi nazionalak harribitxi nazional izaten jarrai dezaten». Argitaletxeak agiri-tatik lau emango dizkie Euskaltzaindiari, Kontseiluari, Oinarririkari-i eta Korrikari.

«Ziurrenik nafar gehienek hizkuntza zela erakusten du»

Editorearen aldamenean izan ziren Jose Goñi Gaztanbide, Iruñeko katedraleko Liburutegiko artxibozaina, eta Jose Maria Satrustegi, antropologoa eta euskaltzaina. Jose Goñi Gaztanbidek esan zuen agiri horrek

Otazu, Satrustegi eta Goñi Gaztanbide, agiriak *lingua navarrorum* aipatzen duen tokia seinalatzen.

JESUS M. SATRUSTEGI

Euskaltzaina

«Hainbat astakeria esan dira... Nafarroako hizkuntza erromantzea zela eta abar»

erakusten duen hori hondoratzen saiatu direla batzuk. «Nafarren hizkuntzetako bat zela esan ohi dute horiek, baina ziurrenik sasoi hartan testuan aipatzen den nafarren hizkuntza nafar gehienena izango zen.

JOSE GOÑI GAZTANBIDE

Iruñeko katedraleko artxibozaina

«Elizgizonen artean eta epaitegi zibiletan jende euskaldunak egon behar zuen»

Nekazarien eta arloteen hizkuntza zela ere esan dute, baina elizgizonen artean eta epaitegi zibiletan jende euskaldunak ere izan behar zuen», erantsi zuen Goñi Gaztanbidek.

Nafarroan errege jauregi bat

izanda eta letradunak egonda euskarazko agiri gehiago ez agertzearen arrazoiez mintzatu zen Jesus Mari Satrustegi euskaltzaina. «Nafarroak agiritan ageri diren kultura guztiak eta lehenagoko kulturak ezagutu zituen bere kokapen geografikoak eraginda; Nafarroa, beraz, eleanitza izan zen. Jauregian ere ez zen nafarren hizkuntza erabiltzen, latina baizik. Horrek ez du esan nahi bertako euskal hiztunik ez zegoenik. Datu horiek isiltzeak ez du esan nahi existitzen ez zirenik».

Agiri horretan agertzen denak ez du iritzi horren aurkakoen erantzunik ekarriko, Jesus Mari Satrustegi euskaltzainaren esanetan. «Egia esaten denean ez baitute erantzuten. Hainbeste astakeria esan dira... Nafarroako hizkuntza erromantzea zela eta abar. Eman ditugun lekukotasunetatik esan dezatela bai ala ez. Zergatik hasiko gara borrokan? Arrazoi hobeagorik badute, atera dezatela».

Euskal herritar eta nafarren artean egin nahi izan duten bereizketa ez dela egiazkoa esan zuen Jesus Mari Satrustegik. «Baskoiak ez ziren bakarrik Pirinioetako iparraldeko biztanleak bakarrik. Orduan ez zegoen beste hitzik nafar guztiei deitzeko. Izan ere, *Naba* erroa arabiarrek ekarritakoa da, IX. mendean».

AGIRIA

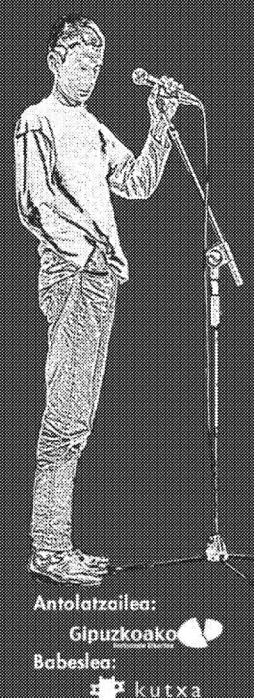
1167. urtea

Urte horretan San Migel elizaren onurarako Arimeriako behitegia kudeatzeko egin zuten akordioa azaltzen du Iruñeko katedralean dagoen agiriak. Ondorengo lerroetan ageri dira hitzarmenean parte hartu zutenak.

«(...) Kondeak, edota beronen oinordekoak, izango du aipatu behien jabetza eta agintaritzia; ezin du, baina, behirik erabili, ez eman, ez eta saldu ere; dena izanen da San Migelen ohore eta erabilerarako. Alabaina, kondeak zaindu egingo ditu Jainkoaren eta San Migelen maitasunagatik eta bere aitaren eta beraren eta bere aurreko eta ondorengo belaunaldien arimen onerako. Errege, gotzaina, kondea eta beronen ondorengoak izanen dira aipatu aziendaren defendatzaileak.

Hau izanen da Orti Leioarritz eta Aznar Umea eta beraien ondorengoen arteko diferentzia. Ortiz Leioarritz izan dadila, nafarren hizkuntzan esan ohi den unamaizter, eta Aznar Umea buruzagi berak nahi bezala. Euren ondorengoak ere hala izan daitezela. Eta unamaizter ari denak kalterik egingo balie behiei, edo zerbait bere erruz izanen balitz, Ortiz Leioarritz eta Aznar Umeak euren ondorengoei ematen diete behien ardura oinordekotza belaunaldiz belaunaldi. Halaber, kondearen oinordekoak beraren semeak izango dira, belaunaldiz belaunaldi. Kondearen, Orti Leioarritzen eta Aznar Umearen nahia izan zen, beraietako norbaitek behien bat emango balu aipatu behien ugalketarako, euren arimen salbamenagatik, ez ditzatela inoiz behi horiek erreklamatu eurak ala euren seme-alabek euren mesedetan.

Jaunaren Gizonegitetik mila ehun eta hirurogeita zazpi garren urtean egin zen gutun hau. Nik, Antso erregeak, gutun hau onartzen dut eta ikur honekin konfirmatzen dut. Nik, Pedro, Jaungoikoaren graziagatik Iruñeko gotzaina naizen honek, gutun hau onartzen dut eta ikur honekin konfirmatzen dut. Nik, Pascual, aipatu elizako abadeak, gutun hau onartzen dut eta ikur honekin konfirmatzen dut.

TXAPELKETA NAGUSIRAKO GIPUZKOAKO SAILKAPENA 2001

Apirilak 27

Villabona

GUREA ZINEMA

22.30 ETAN

AITOR SARRIEGI

NIKOLAS ZENDOIA

NAHIKARI GABILONDO

ALFONTSO JIMENEZ

ESTIRXU EIZAGUIRRE

JOKIN URANGA

Antolatzailea: Gipuzkoako Baseslea: kutxa

Laguntzaileak: Villabonako Udala